

КОРАБЛІ ПУСТЕЛІ

П'ять днів на тиждень з книжкового колектора кенійського міста Гарісса вирушає караван верблюдів, навантажених книгами. Ця незвична бібліотека створена 1996 року за рішенням Кенійської національної бібліотечної служби. Мета – просвітництво на північному заході країни, де живуть кочівники. Невибагливі „кораблі пустелі” – найбільш вдалий вид транспорту в цьому посушливому районі, де дороги постійно заносить піском і навіть всюдихід не завжди дістається до місця призначення. До книг, які привозить „верблюжа бібліотека”, кочівники ставляться бережливо. Кочівникам до вподоби, що саме верблюди, яких вони вважають священними тваринами і досконалішими за красою творіннями Всевишнього, привозять їхнім дітям розумних і добрих друкованих вчителів.

Верблюд дуже економно витрачає воду. Його тіло вкрите густою і щільною шерстю, яка рятує від перегрівання (на спині верблюда у спеку вона буває нагріта до 80 °С, а шкіра під нею – лише до 40 °С!). Шерсть запобігає випаровуванню вологи з організму (в стриженого верблюда потовиділення зростає на 50 %). Крім того, температура тіла верблюда знижується вночі до 34 °С. Таким чином, після сходу сонця має минути чимало часу, перш ніж він знову прогріється. Вдень, у спеку, температура тіла верблюда підвищується до 40–41 °С, і лише тоді він починає пітніти.

Він ніколи, навіть за нестерпної спеки не розкриває рот, адже зі слизової оболонки ротової порожнини, якщо широко відкрити рот, випаровується багато води! Частота дихання верблюда 8 разів на хвилину. У спеку вона збільшується до 16 разів на хвилину. Для порівняння: бик за таких умов дихає 250, а собака – 300–400 разів на хвилину. До того ж, форма ніздрів верблюда дозволяє йому зберігати водяну пару і повертати її до тіла як рідину. За рахунок цього менше води виходить з організму з повітрям.

У нирках верблюда є надзвичайно довга так звана петля Генле. Клітини цієї петлі всмоктують з первинної сечі воду та інші речовини, які ще можуть прислужитися організму тварини. А спеціалізовані клітини кишківника поглинають воду з калових мас, повертаючи її в організм. Тому екскременти верблюда настільки сухі, що їх можна відразу використовувати як паливо.

Існує думка, що жир з горба організм верблюда за потреби перетворює на воду. За підрахунками вчених, зі 100 г жиру за допомогою хімічних реакцій можна отримати 107 г води. Отже, горб верблюда – це справжній велетенський „термос з водою”, з якого за потреби він може отримати до 50 л води? Насправді жирові запаси рятують тварину більше від голоду, ніж від спраги. Необхідну для окиснення жиру кількість кисню тварина може отримати лише через легені. Водночас під час дихання організм витрачає більше вологи, ніж отримує від переробки жирів. А ще жир – поганий провідник тепла. Тому верблюдам вигідно носити свої жирові запаси на спині: вони їх убезпечують від печучого сонячного проміння. А якщо би жир був рівномірно розподілений по всьому тілу між внутрішніми органами та м'язами, він заважав би теплу виходити з організму.

Червоні кров'яні тільця можуть накопичувати рідину, збільшуючись в об'ємі в 200 разів. Серед ссавців лише у верблюда вони мають овальну форму.

Завдяки усім цим хитрощам верблюд може два тижні обходитися без води. Коли ж він дістається оази, то напивається досхочу: за чверть години може випити до 150 л води.

Підготувала Катерина Нікішова

Верблюд дає смачне і поживне молоко. Воно є традиційним продуктом для східних країн. Це молоко має білий колір і солодкуватий присмак, який може відрізнитися залежно від харчування і якості води, яку отримувала тварина. З молока верблюдів готують кумис, сири, навіть морозиво і какао.

В арабській мові слова „верблюд” і „краса” мають спільний корінь. „Джамаль” з наголосом на першому складі означає „верблюд”. А якщо у цьому слові подовжити звук „а” у другому складі, то це вже буде слово „краса”. Гадаєш, верблюд не надто приваблива тварина? Тоді ти здивуєшся: у столиці Об'єднаних Арабських Еміратів, Абу-Дабі щороку проходить конкурс краси серед верблюдів. У ньому беруть участь тисячі особин! Журі оцінює їх за різними критеріями: за розміром голови, довжиною шиї, формою горба і навіть виразністю вій. На бали впливає не лише зовнішність верблюдів, але й поведінка.

